

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserti: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslan vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Vzpored manifestacije

v torek, dne 29. oktobra 1918:

Ob 6. uri zjutraj: budnica (igrale bodo godbe iz Trbovelj, Zidanega mosta in Višnjegore).

Ob 8. uri zjutraj: reditelji se zbero na dvorišču pri »Slonu«.

Ob pol 9. uri dopoldne: ljudskošolska mladina je že zbrana v svojih šolah; telovadnici (Orli in Sokoli) se zbirajo na Dunajski cesti; godbe: ena pred kavarno Evropa, druga pred »Slonom«, tretja pred »Narodnim domom«; predstavitelji »Narodnega sveta«, političnih strank i. dr. pred »Slonom«; ženstvo v narodnih nošah pred »Domovino«; gostje (Čehi, Rusi, Italijani i. dr.) v Gajevi ulici, blizu prve državne gimnazije; pevci pred »Slonom«; okolčani (na vozovih) na stavbišču pred »Slonom«; strokovna, kulturna in politična društva na Franc Jožefovi cesti; ostalo občinstvo na Bleiweisovi cesti pred »Narodnim domom«.

Ob 9. uri dopoldne se začne premikati sprevod, ki pojde po Dunajski cesti, mimo južnega kolodvora, po Resljevi cesti, čez Jubilejski most, mimo Mestnega doma, Pred škofijo, čez Mestni in Stari trg, St. Jakobski most, po Čojzovi in Emonski cesti, čez Valvazorjev trg, po Vegovi ulici pred deželni dvorec, čez Kongresni trg, po Wolfovi ulici, mimo Prešernovega spomenika, po Prešernovi ulici do »Slona«.

Popoldne ob pol 3. uri (do 6. ure zvečer) ljudska predstava v »Narodnem gledališču« (A. Jiraskova »Laterna«).

Ob 3. uri popoldne: jugoslovanska veselica na vrtu in v vseh prostorih »Uniona«.

Ob 8. uri zvečer: slavnostna predstava v »Narodnem gledališču«.

Prosimo, da se vsakdo rediteljem brezpogojno pokori. Reditelji bodo imeli vidne znake odbora.

Šolska mladina naj se zbere najkasneje do pol 9. ure v svojih šolah; k sprevodu pojde pod nadzorstvom svojih učiteljev za svojimi šolskimi zastavami. Če mogoče, naj posamezniki nosijo narodne zastavice iz papirja. (Dobijo se pri Bonaču in drugih trgovinah s papirjem. S takimi zastavicami naj bi okrasili okna tisti someščanje, ki si ne morejo nabaviti velikih zastav).

Gostilnice, kavarne in aprovizacijske trgovine naj so zaprte od 8. ure zjutraj do zaključka sprevoda. Gostilničarji so za red in mir v svojih prostorih tekom popoldneva in večera osebno odgovorni.

Osrednja pisarna manifestacijskega odbora bo poslovala v bivši stražnici na magistratu od danes od 1. ure do jutri zvečer; telefon šte. 25. — Podružnica te pisarnice (važno za reditelje in druge!) bo v torek ves dan poslovala na dvorišču pri »Slonu«.

Ljubljanska c. kr. policija — je z današnjim dnem postala narodna. V torek bodo redarji imeli narodne kordone in rediteljske znake ter bodo podrejeni narodnemu odboru.

Vsako p. n. društvo naj določi po nekaj rediteljev. Društva naj pridejo z društvenimi in narodnimi zastavami, člani, če mogoče, z zastavicami.

Vsi reditelji imajo danes, v ponedeljek, ob 6. uri zvečer v »Mestnem domu« važen sestanek.

Med izprevodom ne puščajte svojih stanovanj brez varuha!

Objave Narodnega sveta.

Manifestacijo, ki se bo vršila 29. oktobra t. l. v Ljubljani, prireja posebni manifestačni odbor. Napačno bi bilo, ako bi se mogoče sklepalo iz objav časopisja, da je to manifestacijo priredil Narodni svet.

Narodni svet pa zahteva od slovenskega prebivalstva, da se zaveda važnosti in resnosti sedanje dobe. Manifestacija mora biti dostojna. Nedostojen bi bil vsak izgred. Nedostojno bi bilo, ako bi se javne ali zasebne naprave poškodovale.

Slovensko prebivalstvo naj se zaveda, da je vse premoženje, premično in nepremično,

ki se nahaja na naših tleh, last našega naroda in da bi vsaka poškodba zmanjšala slovensko premoženje.

Ljubljana, 27. oktobra 1918.

Za predsedstvo N. S.:

Ivan Hribar s. r. Dr. Jos. Jerič s. r.
Josip Petejan s. r.

Predsedstvo »Narodnega sveta« v Ljubljani javlja, da ima od 26. oktobra 1918 naprej vsaki dan posvetovanje.

Ljubljana, 27. oktobra 1918.

Za predsedstvo N. S.:

Ivan Hribar s. r. Dr. Jos. Jerič s. r.
Josip Petejan s. r.

Objave, tičoe se manifestacije.

Prva manifestacija v svobodni Jugoslaviji. Sadržavljeni! Naravno je, da o tem, česar je polno srce, tudi usta — kakor pravi pregovor — govore. In kedar, odkar naš slovenski rod na zemlji živi, je bilo bolj polno njegovo srce veselja, prekipelavčega veselja, kakor v teh dneh, ko je bila dne 18. t. m. od predsednika svobodnih Zedinjenih držav proglašena svoboda in popolna neodvisnost tudi našega jugoslovanskega naroda? Naravno je torej, da damo svoji neizmerni radosti tudi po zunanje duška in manifestiramo. Jutri, dne 29. t. m. bo naša prva manifestacija v naši Jugoslaviji, za svobodno proglašeni. Sadržavljeni! Jutri hočemo za par ur pozabiti vse, kar je naš rod doslej pretrpel; vsa mržnja, vse sovraštvo naj popolnoma izgine iz naših src; vlada naj jutri v naših srcih — kolikor je pač v teh razmerah mogoče — pravo slavnostno čustvovanje, predvsem čustvo iskrene hvaležnosti. S hvaležnostjo se spominjamo vseh svojih prednikov, ki so nam v dobi, več ko tisočletne sužnosti in odvisnosti ohranili našo lepo domovino in jezik materinski, s hvaležnostjo naših buditeljev. Vodnika, prvega našega pesnika, ki je pel o Iliriji oživilen in novem zarodu. Prešerna prvaka pevcev, ki je vedno prerokoval, da »vremena bodo Kranjem se zjasnila« in je prvi med Slovenci v proroškem duhu — v »Zdravljici« — napovedoval zvezo vseh svobodnih narodov sveta; s hvaležnostjo nepozabnega nam Evangelista dr. Kreka, ki je prvi imel pogum, v državnem zboru, v dobi vojaške diktature, zahtevati politično zedinjenje Hrvatov, Srbov in Slovencev in je tudi prvi med poslanci bivšega državnega zbora zaklical: »Vojski vojsko!« Hvaležni hočemo biti Jugoslovanskemu klubu in njega neustrašenemu načelniku, dr. Anton Korošcu; hvaležni našemu ljubljanskemu vladiki, dr. A. Jegliču, ki je v domovini tako srečno združil razprte brate v borbi za neodvisno Jugoslavijo; hvaležni slednjič — last not least — velikemu Wilsonu za njegovo odločilno besedo. V znak hvaležnosti položimo jutri vence na spomenik Vodnika, Prešerna in na grob dr. Kreka. Sadržavljeni! Prva manifestacija bo jutri v novoproglašeni, mladi Jugoslaviji, naj ne bo — zadnja! Naj se ne zgodi nič, kar bi nam moglo škodovati pred Zvezo svobodnih narodov. Dovolj je že teklo krvi! Saj vsi z grozo čutimo pomen strašnih besedi: »Ne ubijaj!« Manifestirajmo po zgledu Čehov, ki se nikdar ne dajo izzvati najmanjšemu izgredu. Vsakega, ki bi jutri, bodisi dopoldan ali popoldan ali v pozni noči, kakorkoli skušal kaliti mir in slavnostno razpoloženje, smatrajmo za sovraga naše nove svobode, ter z združenimi močmi, s svetim ogorčenjem vsak tak poskus že v kali zatrimo. Pokažimo, da je predsednik Wilson prisodil neodvisnost zrelemu, discipliniranemu, plemenitemu narodu. — Manifestacijski odbor.

Sadržavljeni, sodržavljanke svobodne Jugoslavije! Dan našega osvobođenja je prišel. Naš večstoletni sen se uresničuje. Svobodni smo! Naša zemlja in vse, kar je na njej, je naša last. Vsako pustošenje in vsak nered je torej veleizdajstvo na naši narodni stvari. Ves svet gleda na nas. Pokažimo, da smo kulture, zrel narod. Jutrišnji dan naj bo slavnostna, veličastna manifestacija in ne demonstracija. Pozivamo, da vsakdo pazi na red in že v kali prepreči izgred. Kdor ogroža tujo last in osebno varnost, je barbar in škoduje Jugoslaviji. Ne s surovo silo pesti, temveč z našo duševno močjo smo si pridobili svobodo in čuvajmo jo torej s silo svoje duševne

moči in ne s surovo silo izgredov. Nikakih izgredov, nikakih nemirov! Vsakdo se mora brezpogojno pokoriti rediteljem in redarjem. To zahteva naša narodna čast in naš narodni ponos. — Manifestacijski odbor.

Proslava narodnega praznika v Narodnem gledališču. Z ozirom na veliki narodni praznik proslavi tudi naš prvi kulturni zavod, Narodno gledališče, ta pomembni dan. In sicer bo popoldne ob pol 3. igrana Jirasekova narodna igra »Laterna« izven abonementa. Zvečer se ponovi komedija srbskega pisatelja Nušića »Sveta«. Pred igro samo deklamira g. nadrežiser Hinko Nučić Simon Gregorčičevo pesem »V pepelnčni noči«. Po deklamaciji živa slika »Vstajenje«, pri kateri deklamira mala Bogumila Nučićeva pesem »Lijepa naša domovina«. Živi sliki sledi igra. Opozorjamo, da se prične celotna večerna predstava ob 8. zvečer.

Služba narodne straže bo v torek permanentna — ves dan — in ne le med časom sprevoda, in sicer po mestu in predmestih in ne le v sredini Ljubljane. Patrulje narodne straže bodo hodile ves dan in tudi ponoči ter skrbele za red in mir. Policija je podrejena narodnemu odboru in se mora vsakdo rediteljem in redarjem brezpogojno pokoriti.

Častniki in vojak! Jugoslovani, ki se v uniformi udeležijo manifestacije, se zberejo v Prešernovi ulici.

Starši ne puščajte otrok jutri brez nadzorstva. Pustite jih k manifestaciji, in sicer se naj zberejo najpozneje ob pol 9. pri svojih šolah, da se udeležijo manifestacije pod nadzorstvom svojih učiteljev in učiteljic.

Pozor! Ne puščajte jutri hiš brez nadzorstva, radi tatov in raznih klatežev. Sicer bodo narodni redarji stražili po Ljubljani in predmestih, vendar ne bodimo sami malomarni.

Vabilo. Gg. državni in deželni poslanci se naprošajo, da se udeležijo narodnega praznika z balkona deželnega dvorca.

Marselieza.

Na boj, svobode levja četa,
napočil Ti je slave čas!
Se živi tiranija kleta,
prapor dviga krvav zoper nas!
Buče grozi ob meji rodni
rohlenja tujčevih vojska,
da bi tik našega srca
klale žene, deco rod negodni!
Orožje bojno v dlan!
K zastavam borci vsi!
Naprej! Naprej! Prst žejna je
nečiste njih krvi!

Ljubezni domovinske sila
k osveti jači rok zamah!
Ti, prostost, svoboda mila,
stopaj v svojih branivcev vrstah!
Duh zmage plane nam v zastave
na bojni vrisk mogočni tvoj.
Da v prah razbit sovražni roj
Vidi nas v plamenih tvoje slave!
Orožje bojno v dlan!
K zastavam borci vsi!
Naprej! Naprej! Prst žejna je
nečiste njih krvi!

Organizacijam in sodrugom zaupnikom.

Delavski zaupniki so sklenili, da počiva jutri delo povsod, kjer obrat ni potreben iz javnih interesov.

Reditelji in zaupniki organizacij se zbirajo ob pol osmih zjutraj na dvorišču v Selenburgovi ulici 6; organizacije pa od 8. do pol 9. istotam. Od tam se podajo ti zastopniki ob 9. na zbirališče pred hotelom »Slon«.

Naši reditelji, ki še niso dobili oznakov (rdečih), jih dobe pri sestanku v Selenburgovi ulici.

Zeleti je, da se posamezne stroke zberejo v skupine ter se razvrste za rdečo zastavo svobode, ki je najprimernejši znak za sedanjo dobo. Za zastavo bodo korakali članice in člani »Svobode«, za njimi pa se razvrste posamezne stroke, tovarne in drugo delavstvo po navodilih glavnih rediteljev, ki bodo nosili rdeče pasove na rokavu.

Naša manifestacija velja le svobodi in pravici, zato bo dostojanstvena, brez osebnih ovacij, brez poklonov na desno ali levo, ker hočemo s to manifestacijo dokazati, da umevamo duha demokratizma in svobode tudi za nas same.

Vabimo pa vse iskrene prijatelje in prijateljice, da si preskrbe kolikor mogoče socialno demokratične oznake in da so točno na svojem mestu.

Naša manifestacija.

V Ljubljani imamo jutri **narodni praznik**. Ljubljanski zaupniki socialnodemokratičnih organizacij so sklenili, da se tega praznika, ki ga prirede vse slovenske stranke, udeležijo, ker priznavajo veliki trenutek osvoboditve slovenskega naroda posebe in jugoslovanskih narodov vobče iz tisočletnega jerobstva, ki je oviralo svoboden razvoj teh narodov.

Delavstvo pa ne manifestira ta dan le za narodno svobodo, marveč, naglašajo s svojim nastopom zlasti tudi nujnost ureditve

demokratične in socialno pravične družbe naglašajo z vsem poudarkom enakopravnost delavstva in zagotovitev socialne eksistence, ki ju doslej ni imelo. Ob ureditvi nove državne skupnosti je to postulat, v katerem delovno ljudstvo ne sme in ne bo popuščalo. Če pregledamo našo družbo, nas neprijetno dirne, da morajo prav tisti sloji, ki delajo vse svoje življenje za kapital v obrti, v kmetijstvu, v trgovini, v pisarnah, kot mali obrtniki, v šoli, v rudnikih, v tovarnah itd., živeti v siromaštvu in umirati še v večji bedi. To je velikanska krivica, ki jo prizadeva družba veliki večini ljudstva in proti tem krivicam je naperjena obenem naša jutrišnja manifestacija.

Minimalna zahteva slovenskega ljudstva ob tej priliki je **politična enakopravnost in izvedba zadostne socialne preskrbe ter delavskega varstva**.

Slovenski proletariat, delovno ljudstvo vseh kategorij, v tem znamenju proslavimo narodno svobodo z narodnim praznikom, v tem znamenju se udeležimo veličastne manifestacije. Če je slovenski narod res demokratičen, če hočemo v tej novi tvorbi ustvariti tako domovino, ki bo dala narodu, ljudstvu to, kar mu po pravici gre, potem je sedaj, ko urejamo svojo domačo hišo to najlažje. Nič drugega ni treba k temu kakor pošteno in odkritosrečno voljo. Delavski zaupniki in zastopniki bodo na braniku, zato pa je potrebno, da se zberejo okoli njih vsi sloji, ki čutijo potrebo take ureditve, vsi tisti, ki so bili zatirani, ki niso imeli pravic, ki so poginjali in še ginejo v bedi.

Udeležimo se manifestacije, da pokažemo svoje veselje nad bližnjo svobodo našega svobodnega razvoja in obenem, da manifestiramo za enakopravnost doslej zatiranih slojev v novi državni tvorbi, ki se pravkar ustanavlja!

Poziv uradnikom v tujini in vpokojenim uradnikom.

Avstrijska administracija je razkropila naše **uradnike** po celi Avstriji. Radi tega se nahaja v tujini mnogo jako sposobnih in narodnih uradnikov.

Narodni svet v Ljubljani pozivlja uradnike, ki bivajo izven jugoslovanskega ozemlja, da sporočijo **nemudoma** Narodnemu svetu v Ljubljani svoj naslov ter natančno opišejo posel, ki ga izvršujejo. Pripravijo naj se tudi, da se vrnejo v domovino takoj, ko jih bo N. S. pozval.

Ravno tako pozivljamo tudi vse gospode uradnike, ki so že **vpokojeni**, ne glede na to, ali bivajo v domovini ali v tujini, da sporoče **nemudoma** Narodnemu svetu svoj naslov ter da natančno opišejo posel, ki so ga v zadnjem času svojega uradovanja izvrševali. Prosimo, da se tudi ti gospodje pripravijo, da bodo po svojih močeh služili domovini.

Ljubljana, 27. oktobra 1918.

Za predsedstvo N. S.:

Ivan Hribar s. r.

Dr. Jos. Jerič s. r.

Josip Petejan s. r.

Vojna poročila.

Italijanska ofenziva. — Ententne čete prekoračile Piavo.

Dunaj, 26. oktobra. Uradno se razglša: V pokrajini Sedmih občin se po neuspehih, ki so jih doživeli Italijani in Francozi, boji včeraj niso nadaljevali. Vzhodno od Brente je prišlo do ljute borbe, ki je trajala tja v noč. Gorišča boja so bila zopet Monte Asolone in Monte Pertica, katerih se je sovražnik večkrat polastil, a smo jih vedno zopet v protinapadu vzeli nazaj. Samo s težkimi žrtvami se je posrečilo Italijanom proti večeru se na

obeh straneh gora zopet ustaliti. Vsi sovražni napadi, da bi severovzhodno Monte Pertica vdrl v naše črte, pa so ostali brezuspešni. Tudi novi napadi na Spinuccio so se ponesrečili ob hrabrosti braniteljev. V kotlini Alano so naše varstvene čete zavrnile italijanske sunke. Nastop naših vrlih čet je zopet vzvišen nad vso hvalo. Če zasluži iz predvčerajšnjih bojev zapadno od Brente posebnega priznanja še gorenjeogrski pešpolk št. 125, je včeraj v pokrajini ob Asolonu zlasti hrvatski domobranski polk št. 27 s svojim samostojnim sodelovanjem pri bojih sosednega odseka bistveno pripomogel k utrditvi fronte. Soglasno se zopet priznava delovanje artiljerije, ki se je s svojim sodelovanjem s pehoto slavno udeležila pri borbi za obrambo bojišča. Infanterijski in bojni letalci so nastopili enako uspešno v izvidni službi kakor v boju.

V Srbiji smo se korakoma umaknili v pozicije pri Kruševcu. Na albanskem bojišču nobenih večjih bojev.

Dunaj, 27. oktobra. Uradno se razglša: V pokrajini Sedmih občin je sovražnik izvršil včeraj zopet več močnih napadov, ki so bili vsi zavrnjeni deloma v bližinskem boju, deloma v protisunk. Nadaljnji napadalni poskusi so se ponesrečili že v našem obrambnem ognju. V gorovju vzhodno Brente traja bitka z nezmanjšano silo dalje. Boj je divjal cel dan. V ozemlju Col Caprile smo sovražniku osvojeno ozemlje zopet iztrgali. Monte Asolone smo v naskoku zopet osvojili. Na Monte Pertice so naše čete do večera napredovale do kope; ponoči smo tudi kopo vzeli z naskokom. Ponovni poskusi sovražnika, da bi se ustalil v pokrajini Fontana Secca, so se izjalovili. Tudi na Monte Spinuccio so bili vsi sovražni napadi odbiti. Hrabrost naših čet ne zaostaja za najslavnejšimi čini prejšnjih bitk. Ob Pavi se je silni artiljerijski boj včeraj nadaljeval. **Ponoči se je na obeh straneh Montella pričel silen napad entente. Na onih točkah, kjer so je sovražniku posrečilo prekoračiti reko, se blijejo srčni boji.**

Balkansko bojišče: V Srbiji se premikanje naših čet po načrtu nadaljuje. Kragujevac smo prepustili sovražniku. V Albaniji nobenih posebnih dogodkov.

Berlin, 26. oktobra. (Uradno.) Na mnogih delih fronte se vrši silna, vsled sijajne hrabrosti naših čet uspešna borba. V nižavi ob Lysi ter med Lyso in Scheldo je sovražnik ljuto napadal, na levem krilu smo napad zavrnili, severno od Schelde pa smo sovražnikovo prodiranje kmalu ustavili. Našo novo črto med Ingvyghehom in Avelghemom smo obdržali. Med Oiso in Aisno so napadli Francozi na 60 kilometrov široki fronti. Glavni napad se naperili Francozi na odsek med Oiso in Serro. Sovražnik se je ustalil v Villers le Sec. V odseku Serre-Souche je dosegel sovražnik naše črte pri Mostiersu in Froidmontu ter pri Pierrepontu. Zapadno od Aisn so bili najsrditejši boji med Nizy le Conte in Aisno. Sovražnik je zasedel višine zapadno od Aisne. Na drugih delih fronte so bili sovražni napadi zavrnjeni. Na obeh straneh Moze so bili le manjši boji.

Berlin, 26. oktobra zvečer. Na Flanderskem miren dan. Delni boji med Scheldo in Oiso. Od Oise do Aisne so Francozi še napadali z močnimi oddelki; južno Oise so bili ustavljeni.

Berlin, 27. oktobra. (Uradno.) Na Flanderskem nobenih posebnih dogodkov. Sovražnik obstreljuje belgijska mesta in kraje za našo fronto. Sovražnik je zasedel Eglefontaine. Med Oiso in Aisno so Francozi nadaljevali svoje napade. Vsi njihovi trdovratni poskusi, prebiti našo fronto, so ostali brez uspeha.

Berlin, 27. oktobra zvečer. Današnji dan je potekel brez večjih bojev.

Ameriška armada v Franciji.

Washington, 26. oktobra. Uradni izkaz javlja, da je bilo dosedaj prepeljano na Francosko bojišče 2.800.000 mož ameriške armade.

Politični pregled.

— **Nemški zastopniki se pogajajo z Jugoslovani.** Zastopniki nemških narodnih manjšin v bodoči jugoslovanski državi so se pretečeni petek zglasili v jugoslovanskem klubu ter so izrazili željo, da bi se pričeli neobvezni pogovori o zadevah, ki se bodo tikale našega ozemlja, ter da se informirajo glede nemških narodnih manjšin v bodoči Jugoslaviji. Razgovor je imel zgolj informativen značaj.

— **Grof Clary odstopil.** Kakor smo že poročali, je štajerski namestnik grof Clary podal svojo demisijo. Na štajerskem se izvrši sedaj velika reorganizacija za nemško-štajerske pokrajine. Ustanovili se bodo posebni gospodarski komisarijati z obsežnimi pravicami, ki bodo kontrolirali državno in deželno upravo. Sklenilo se je, da se imenuje dr. Viktor Wütte za gospodarskega komisarja na štajerskem in dr. Arnold Eisler za njegovega namestnika. Tema dvema bo podrejeno namestništveno uradništvo. Namestništvo mora izvesti vse odredbe gospodarskih komisarjev. Vse te odredbe veljajo samo za nemški del štajerske, ker pripadajo vse slovenske pokrajine jugoslovanski državi in nimajo ničesar opraviti z gospodarskimi komisarji v Gradcu. Rekvizicije gospodarskih komisarjev za slovenske dele štajerske niso veljavne. Prihodnje dni se razglasi tozadevna naredba Narodnega sveta.

— **O ustanovitvi dnevnika neodvisnih socialnih demokratov v Berlinu** piše »Leipziger Volkszeitung«: »Berlinska organizacija neodvisne socialne demokracije je zahtevala dovoljenje za izdajanje dnevnika v Berlinu. Tozadevna zahteva je šla pisanim potom v pisarno državnega kancelerja, ki pa ni dal nobenega odgovora. Zato je interpeliral sodrug Haase o usodi te pismene zahteve in prejel odgovor, da je bila ta zadeva izročena vojnemu ministrstvu! To je nov sad »demokracije«, nadaljnje znamenje, kaj je pričakovati od te »ljudske« vlade: Vojni minister odloča o tem, naj-li politični list izhaja ali ne!

— **Kako se menjajo časi — tudi v Nemčiji.** V januarju letošnjega leta je izbruhnila po veliki stavki v Avstriji tudi stavka v nekaterih mestih Nemčije, posebno v Berlinu. Še danes sedi v ječah mnogo deseterec ljudi, obdolženih, da so hujskali tedaj na to delavsko stavko. Dne 29. januarja so se oglasili pri državnem tajniku za notranje zadeve socialno-demokratični poslanci obeh struj in zahtevali od njega, da naj ugodni delavskim željam. »Državni tajnik je izjavil«, se je glasilo tedaj uradno poročilo, »da ga je sicer volja govoriti s socialno-demokratičnimi poslanci, z delavci, ki pa ne pripadajo državnemu zboru, pa se o takih vprašanjih, ki se nanašajo na splošno politična vprašanja, ne more pogajati. Vprašanja te vrste spadajo pred zakonodajni zbor. Razgovor se, glede na to, ni vršil«. Ta epizoda je danes gotovo zanimiva. Danes, v najtežjih urah nemške države, ko se že ziblje državni tron, je pa poklical »po božji milosti nemški cesar, pruski kralj itd.« Viljem II. zastopnike nemškega delavstva v ministrstvo, jim dal naslov »excellence«, pa ne samo to. V nastopnem govoru nove vlade je izjavil badenski princ Max kot del vladnega programa delati v sporazumu z zastopniki delavskih organizacij za delavska vprašanja, torej z onimi, ki jih še letos niso pustili niti čez prag gospoda drž. podtajnika. Pa: Tempora mutantur — časi se spreminjajo — tudi v Nemčiji, v deželi kazni in milosti božje.

— **Praga uraduje samo v češkem jeziku.** Praški mestni svet je na svoji zadnji seji sklenil, da uraduje odsele tudi z vojaško oblastjo samo v češkem jeziku.

— **Jugoslovanski odbor v Londonu proti cesarjevega manifestu.** Jugoslovanski narodni odbor v Londonu objavlja v imenu vseh jugoslovanskih organizacij **izjavo**, s katero odklanja cesarjev manifest o ureditvi Avstrije. Odbor izjavlja, da vlada ni upravičena govoriti v njihovem imenu ter pravi, da so reforme, katere predlaga manifest, zgolj hinavščina. Jugoslovanske aspiracije da se nikdar ne morejo uresničiti v okviru monarhije.

— **Hrvatska odpove nagodbo z Ogrsko.** Iz Zagreba se brzojavno poroča, da je seja hrvatskega sabora sklicana na dan 29. oktobra, da prekliče in odpove nagodbo z Ogrsko.

— **Cesar Viljem naj odstopi.** Norimberška »Fränkische Tagespost« nadaljuje svojo kampanjo za takojšen odstop nemškega cesarja. Kjer stojimo danes — tako piše list — smo stali takoj po izbruhu vojne. Vsak dan stane na tisoče življenj, ker nima nihče poguma izpolniti onega pogoja za premirje, kateri mora biti izpolnjen. Če hočemo premirje, Viljem II. ne sme biti več nemški cesar. Ali res ni nikogar v Nemčiji, ki bi povedal cesarju, kaj mora storiti. Kje je tisti Hiendenburg, ki bi povedal vladarju, kaj je njegova dolžnost? Če kanceler nima tega poguma, naj mu pove Scheidemann, da ljudstvo ne želi ničesar bolj, kakor da pokliče cesarja na odgovor za človeška življenja, katera ima na vesti. Petdeset mesecev so nam razlagali, da je najvišja dolžnost za domovino umreti. Nihče ni imel več besed za to, kakor Viljem II. Za domovino jih je dovolj umrlo; drugi pa hočejo za domovino živeti. Da bo to mogoče, mora Viljem II. nehati biti vsenemški cesar in pruski kralj!

— **Rumunija poseže zopet v vojno?** Z Dunaja se brzojavno poroča: Vsi rumunski poslanci so bili nujno pozvani, naj se takoj vrnejo v domovino, ker grozi zopet vpad rumunskih čet na Sedmograško in v Bukovino.

— **Rumunija proti ratifikaciji miru.** Rumunski ministrski predsednik Marghiloman in vnani minister Arion sta nameravala odpotovati na Dunaj v svrhu ratifikacije mirovne pogodbe. Rumunska vojna stranka pa ju ni pustila preko meje.

— **Pogoji premirja za Avstro-Ogrsko.** Kakor je našim čitateljem že znano, se zastopniki Narodnega viječa že nahajajo na potu v Švico, da opravijo tam velevažno delo ne le za svoj narod, temveč tudi za vse ostale narode monarhije. Poskušali bodo izvedeti, pod katerimi pogoji bi bila ententa pripravljena, skleniti premirje z monarhijo in tako omogočiti čim najhitrejšo konsolidacijo novih narodnih držav. Naši zastopniki prihajajo pri tem iz načela, da se jugoslovanski, češki in poljski narodi ne nahajajo v vojnem stanju z ententnimi državami in da je treba torej vse storiti, da se naše vojaštvo čim prej umakne s fronte. Isto željo pa gojijo tudi Nemci in Madžari, ki se že intenzivno pripravljajo na demobilizacijo. Politični krogi so mnenja, da bi dosega premirja za Avstro-Ogrsko ne bila nemogoča na naslednji podlagi: Bolevanje preneha. Češki Narodni odbor in Narodno viječe se konstituirata kot narodni vladi, ki prevzamejo takoj svojo upravo svojega narodnega ozemlja v monarhiji. Jugoslovanske, češke in poljske čete se takoj odpokličejo s fronte ter stavijo narodnim vladam na razpolago. Ob-

mejne pokrajine zasedejo po potrebi mednarodne čete. Ententa da takoj dovolj živil na razpolago, da se preskrbe čete in civilno prebivalstvo. Narodne vlade pošljejo komisije, ki bodo razpravljale o politični in gospodarski likvidaciji nekdanjega skupnega razmerja. Končno narodne vlade določijo mirovne delegate ter pripravijo volitve v konstituanto. — Zatrjuje se, da resni dunajski krogi odobravajo ta načrt.

— **V Bosni se širi četaštvo.** Vsled umikanja naših čet iz Srbije in Albanije se je zelo hitro razširilo in se še širi četaštvo, posebno v obmejnih krajih Črne gore in Sandžaka. Četaši so dobro oboroženi. Ob srbsko-bosenski meji obvladujejo ceste in prometna pota v večjih razdaljah. Rop in plenitev sta na dnevnem redu. V raznih okrajih je razglašen preki sođ.

— **Ogrski Narodni svet.** Iz Budimpešte se brzojavno poroča: V palačo grofa Karolyija so prišli v soboto zastopniki Karolyijeve stranke, socialnih demokratov in meščanske radikalne stranke. Na konferenci so na predlog grofa Karolyija sklenili, naj se ustnovi ogrski Narodni svet. Na ogrski narod je bila izdana proklamacija, ki naznana ustanovitve ogrskega Narodnega sveta in precizira v dvanajstih točkah znane zahteve omenjenih strank kot najnujnejšo nalogo sedanega trenotka. Proklamacija zahteva zlasti priznanje novo nastalih avstrijskih narodnih držav in izjavlja, da je neodvisna Ogrska pripravljena stopiti z njimi v tesno gospodarsko in politično zvezo v prepričanju, da bodo oni upoštevali nič manj upravičene interese Ogrske. Končno pozivlja Narodni svet vse inozemske narode in vlade, naj iščejo neposredne zveze z ogrskim Narodnim svetom v vseh vprašanjih, ki se tičejo Ogrske.

— **Zgodovinski dogodek v Debrecinu.** V Debrecinu, kjer je bil ravno sedaj cesar pri otvoritvi nove univerze, se je dogodilo v revolucijskih letih 1848.—49. to-le. V reformirani veliki palači je razglasil 14. aprila 1849 Ludvik Košut, ne glede na personalno unijo, neodvisnost Ogrske.

— **Poljski klub prenehal.** Državnozborski Poljski klub je prenehal obstojati. Osnuje se zveza poljskih državnih poslancev, v katero vstopijo vsi člani bivšega kluba. Vsepoljaki in poljski socialni demokrati. Nova zveza se danes v Krakovu konstituira.

Dopisi.

Iz kranjskih učiteljskih krogov nam pišejo: Težko vojno-draginske doklade so nam naposled učiteljem vendarle izplačali, in sicer aktivnim in penzionistom. Po dolgem moledovanju oziroma pretenju smo naposled vendar dobili svoto, ki pa ni primerna ne našemu trudu in bedi, ne našemu stanu in razmeram. Par sto kronic — lepo Vas prosim, kaj je to v današnjih dragih časih! Čim so nam jih dali, izginile so takoj v žepih naših Manihajcev in zdaj smo zopet suhi kakor poper. A gojili smo vendar nado, da dobimo v kratkem par sto kronic bavnege prispevka kakor lani, a uprav te dni smo čitali, da nam jih ministrski predsednik odreka, ker jih nima odkod vzeti. Za častnike pa imajo denar, ki vživajo itak že lepo plačo in žive kot grofi; le za ubogo učiteljsko paro ni nikjer kakega — »fonda«. Celo preprosti ljudje vživajo večjo podporo. Uprav te dni sta se mi hvalili dve bajtarici: ena da ima nad 200 kron mesečne podpore, druga pa celo nad 360 kron, ker ji je mož padel v vojni. Ni čuda, da si poslednja celo »kokoške privoščila«, dočim mi učitelji niti nezabelenega krompirja nimamo! Taka je pravičnost v tej blaženi Avstriji!

Iz seiške doline se nam piše: Naše poštne razmere so pod vso kritiko. Gospa, ki ima v najemu vozno pošto, že teden dni ne vozi, češ, da so njeni konji »opešali«. Lepa tudi ta! Če so »opešali« že zdaj, kaj bode še za zimo? Njej nese poštna vožnja lepe denarce, a če ne mara svoje službe vestno opravljati, naj jo prepusti človeku, ki bo poskrbel čilejše konje in bo svojo službo vestnejše opravljal. Pomislite: ves promet je ustavljen: potniki se ne morejo več voziti v poštnem vozu, paketi zastajajo itd. Večkrat se godi, da tudi peš ne gre poštni sel v Loko in nazaj; vsled tega izostaja tudi domači pismonoša, tako da po več dni ne dobimo v roko nobenih časnikov in pisem. In, pomislite, to v današnjih časih! Ali ni to pravi škandal. Kaj pravi k temu poštna direkcija v Trstu? Kako dolga se bo h grehu molčala? —

Jutrišnja številka „Napreja“ izide zaradi narodnega praznika ob 7. uri zjutraj.

Dnevne vesti.

— **Konec preventivne cenzure.** V zmislu sklepa »Narodnega sveta« je javilo danes ljubljansko slovensko časopisje politični cenzurni oblasti, da smatra preventivno cenzuro za odpravljeno. Zato ne bo od danes naprej več pošiljalo odtisov svojih listov v predcenzuro.

— **Slovenskim pevcem.** Na sobotnem sestanku, katerega so se udeležili zastopniki »Glasbene Matice«, »Slavca« in »Ljubljanskega Zvona«, je bilo v proslavo narodnega praznika sledeče ukrenjeno: Pevski zbori se zbirajo pod društvenimi zastavami v torek ob

8. uri dopoldne pred »Narodnim domom« in nastopijo v sprevedu po sledečem redu: 1. zastave, 2. društveni odbori, 3. pevke, 4. pevci. Pelo se bode pred deželnim dvorcem, pred magistratom, pred škofijsko palačo in pred Prešernovim spomenikom, povsod po en skupen zbor, in sicer: »Slovenec, Srb, Hrvat«, »Jadransko morje«, »Slovenec sem« in »Od Urala do Triglava«. Dijaki in drugi izven zborov stoječi pevci naj se porazdele med manifestacijskim sprevedom tako, da bodo imeli v oddelkih vodilno petje naših narodnih himen, da nastane na ta način ves spreved velikanski, ves čas prepevajoči zbor. Popoldne sodelujejo pevski zbori na Jugoslovanski veselici, katere se vrši ob 3. uri popoldne v »Unionu«.

Skupna pevska vaja za vse ljubljanske narodne pevce se vrši danes, ponedeljek zvečer, ob pol 9. uri v »Glasbeni Matici«. Poleg društvenih pevcev udeležite se te pevske vaje tudi izven zborov stoječi pevci. Pridite vsi!

— **Narodni urad za prehrano.** Aproximacijski odbor našega Narodnega sveta se je v soboto obširno bavil z vprašanjem, da se čim prej osnuje lasten urad za prehrano, ki bi prevzel vse organizatorične, kupcijske, pa tudi oblastnijske funkcije dosedanje dunajske centrale. Od dunajske centrale ni pričakovati nič več, zaloge, ki jih še imamo, pa so izčrpane; grozi nam najhujše, ako si sami ne pomagamo. Aproximacijski odbor je izdelal v to svrhu konkretne predloge, katere je predložil Narodnemu svetu v odobritev in razglasitev. Nadejati se je, da bo že prihodnje dni ustanovljen naš lasten narodni urad za prehrano, katerega prva naloga bo, storiti vse, da postanejo naše jugoslovanske dežele enotno aproximacijsko ozemlje. Če se to posreči, bo odstranjena najhujša nevarnost za našo prehrano.

— **Odbor »Narodnega gledišča«** pozivljamo, da naj napravi pri oddaji vstopnic vendar že kak red. Razmere, ki vladajo tu, so neznosne; večino obiskovalcev mine veselje do obiska, pa tudi gorenje niso Ljubljani prav nič v kras. Čakalec dobi od vsega vtis, da ga ima gdč. blagajničarka za norca. Čemu je treba pisati v časnike, da se odpira gledišče pri predstavah izven abonementa ob 9. uri dopoldne, ko ni to istina? Čemu je treba čakanja, ko ne dobiš vstopnic? — Stopimo n. pr. med čakalce v nedeljo 27. t. m.! Predstava izven abonementa; torej oddaja vstopnic se začne ob 9. uri dopoldne. Nabira se ljudi čim dalje več, in to pred enimi izmed stranskih vrat (desnimi). Prerivanja več kot preveč. Večina odraslih ljudi odhaja nejevolnih, kajti blizoma se 10. uri. Nikdo še ne odpre vrat... Konečno se spomni nekdo izmed vratarjev, da bi bilo že čas spustiti potrpežljive čakalce k blagajni?! Kje bi jih pa spustil? Desnih vrat ne morem odpreti; preveč pritiskajo nanje... in odpre se polovica — srednjih vrat... Vse se zaleti vanje... Prerivanje, suvanje, prošnje, nekdo pade, drugi padajo nanj... konečno je ta... notri. Sedaj pa k blagajni... Kdor ima več sile, prej je tam. Na najslabšem mestu so dekleta in žene. Mogoče si prišel prav blizu blagajne, pa kaj — če tudi si prvi — ne dobiš ničesar. Nobenega stražnika nikjer, pa tudi ko pride ta čez pol ure, ni dosti boljše. Najprej pridejo na vrsto znanici in neznanci, sorodniki in nesorodniki gdč. blagajničarke; ti vsi gredo k blagajni od desne strani ali pa pod ograjo... Na desni bi se imelo le odhajati! Vsak teh odnese po deset vstopnic, drugi pa čakajte! Če bo kaj — bo, če ne — tudi dobro... Na levi se jeze, mrmrajo, vpijejo — pa kaj to komu mar. Levica je tako navadno opozicijska, to pa pomeni, da vpije... Stražnik gleda, časih reče kaj... »Pomagaj si sam!« pravi pregovor. Popolnoma si že zmečkan, raztrgan, moker od potu — pa kaj to! Vse rezervirane karte še niso oddane! Ko pa prideš konečno na vrsto — si med pravimi čakalci eden prvih — »prosim n. pr. galerijske sedeže«, dobiš za odgovor: »Ničesar nimam več, kot parterne sedeže!« Sedaj ti pa že mine vse veselje gledati to in z »veseljem« nad prvimi »Narodnim glediščem« odideš... Vseh ljudi pred teboj ni bilo toliko, da bi mogli pokupiti vseh sedežev! Ali to je: večina se rezervira, kar pa ostane pa dobe eni, drugi ničesar. Eden veliko ozir. vse; drugi malo, največkrat nič! Saj menda za galerijo ni abonementa! Za parter je enako; le to je: tu je več sedežev, več prostora. Godi se to dan na dan. — Ni-li odpomočka temu?! Ne morete zmanjšati drena; ali se ne morejo napraviti vrste po dva ali tri ljudi?! Čemu je treba blagajničarja, ko ničesar ne dobiš?! Ali res ne more biti boljše?! Nikomur se naj ne daje »pod roko!« Vsi v lepe vrste, kjer ne bodi drena! Enakopravnost, kje si? Jugoslavija valovi od besedi: »Svoboda! Bratstvo!«, ali k temu sledi tudi »Enakopravnost«. »Liberté!« »Fraternité!« ne moreta biti brez »Egalité!« Torej pozivljamo še enkrat, da odbor »Nar. gled.« naj napravi končno že red! — Več obiskovalcev »Nar. gledišča«.

— **Hrvatska siročad preskrbljena za zimo.** Iz Zagreba nam pišejo: Osrednjemu deželnemu odboru se je posrečilo nabaviti za siročad za pol milijona kron raznih tkanin za obleke. Zagrebška tovarna usnja je dala na razpolago 600 parov čevljev, pa tudi iz drugih krajev je bila darovana znatna množina usnja za čevlje hrvatski siročadi.

— **Dovolitev nad 100% nih doklad za občino Dobrova.** Občini Dobrova se s pridržkom naknadnega odobrenja deželnega zbora dovoljuje, da sme pobirati za leto 1917. 150%no doklado na vse direktne davke razun dohodarine in plačarine.

— **Podružnica avstroogrške banke v Belgradu,** ki je bila leta 1916 ustanovljena je bila, tako pravi uradno poročilo te dni razpuščena.

— **Socialno-demokratski dnevnik »Vorwärts«** bo izhajal od 1. novembra dalje dvakrat na dan.

— **Preskrba nezakonskih otrok vojakov.** Današnja ureditev otroškega varstva in mladinske preskrbe, ki dela predvsem na to, da si zopet opomore človeški rod vsled velikanskih izgub po vojni, zahteva, da se razširi ta oskrba tudi na nezakonske otroke. Po najnovejšem, že izdelanem načrtu dobe nezakonski otroci po padlih ali umrlih vojakov isto vzgojevalnico, kakor zakonski otroci vojakov, če so podpore potrebni. V tem slučaju se le zahteva, da se je ugotovilo očetovsko sodnijsko ali pa izvonsodnijsko.

— **Draginske doklade ljudskošolskemu učitelstvu v Istri.** C. kr. deželni šolski svet je nakazal pravkar aktivnim in umirovljenim istrskim učiteljem zvišane draginske doklade za leto 1918, in sicer zasedaj v iznosu trideset v zak. z dne 26. avgusta 1918, drž. zak. št. 319 določenih zneskov. Te draginske doklade bo mogoče dvigniti že v prihodnjih dneh pri pristojnih plačilnih uradih, ki so tudi pooblašeni izplačati po 40 K vsakemu, ki je za leto 1917. prejel doklado za nabavo.

— **Avstrijski sladkor v Turčiji.** Po poročilu lista »Sabbath« je bilo pripelano v prvi polovici septembra v Carigrad iz Avstrije 700.000 kilogramov sladkorja. Časopis upa sedaj, da pade cena sladkorja v Carigradu. Torej Turki bodo imeli sladkor, mi bomo pa gledali.

— **Španska bolezen v Trstu** pričinja navidez ponehavati. Ker primanjkuje statističnih podatkov in potrebne statističnega materiala, ne moremo imeti niti oficijelnih statističnih poročil o poteku epidemije. Vendar se lahko konstatira, da imamo pri nas to bolezen že od februarja t. l. Zakaj od tega meseca naprej se veča število bolnikov in število smrtnih slučajev radi pljučnice. Skoro gotovo je, da je pripisati večino slučajev smrti radi pljučnice španski mrzlici. Tako je bilo mogoče konstatirati skoro gotovo, da je umrlo v poslednjih tednih meseca septembra nad 550 oseb radi španske bolezni. Števila vseh bolnih na tej bolezni ni mogoče določiti. V Berlinu, kjer je bolezen že jenjala, se je določilo da je umrlo 1 1/2% od vseh bolnih. Ako se določi tudi za Trst enak odstotek umrljivosti radi te bolezni, tedaj bi znašalo število bolnikov na španski mrzlici okrog 30.000 do 16. oktobra. Zdravniki so konstatirali šele v poslednjih dneh, da začenja epidemija pojenjati. In bilo bi res čas. Vsaj mi voščimo to ljudstvu iz globine srca.

— **Z nožem napadla moža.** V ulici del Bosco 49 v Trstu stanujoči tridesetletni Emil Supansich ima sicer ženo, s katero je ravnal zelo grdo. Sprijaznil se je bil namreč z neko drugo žensko, kar gotovo ni bilo všeč njegovi ženi. To je poslednje zelo razburjalo. Ko je nekoč zalotila svojega moža z ono drugo, je njeno razburjenje prekipelo. Pograbila je za nož in mu ga zasadila v prsi in v hrbet. Ranjenca so prepeljali v bolnico. Dvomim se, da bi mogel okrevati.

— **Verjetnost za mir.** V Londonu, kjer ima javno mnenje pač največ vpogleda v svetovno politiko, je bilo razmerje stav, da bo sklenjen mir še to leto 4:6, za mir pred koncem marca 1919, pa 6:4.

— **Obleke za odpuščene nemške vojake.** Nemška državna oblačilnica je obvestila, da je določila vojaška uprava za potrebne odpuščene vojake 750.000 oblek in 250.000 sukenj, narejenih iz vojaškega blaga, poleg tega pa še 500.000 novih oblek. Vse to bodo oddajali vojakom brezplačno ali pa proti majhni odškodnini, za kar je dovolil državni zakladni urad 21 milijonov mark. Tako skrbje za ljudi v Nemčiji.

— **Slika iz stare Avstrije.** Osební promet na avstrijskih železnicah je omejen na minimum, ljudje se vozijo na strelah železniških voz in na odbijačih, tako da je dandanes vožnja nekaj groznega. Pa pride v Avstrijo nemški princ iz Koburga, na poti je na Dunaj. Že na mejni slavnostni oficialni sprejemi, za vožnjo pa mu je preskrbela uprava zanj in njegovo spremstvo, sestoječe iz sedmih članov, velik vagon na šestnajstih kolesih. Ta vagon so pripeli brzovlaku, ki je odpeljal visoko gospodo na Dunaj. Ko pa je imel njegov vlak v Bischofshofnu uro zamude, je moral čakati brzovlak, s katerim se je potem odpeljal princ na Nemško radi te gospode celo uro na kolodvoru. Tako se vozijo principi v Avstriji.

Umetnost in književnost.

Za Narodno Galerijo! Slovenska beseda še ni blestela v knjigi, ko je že roka neznanega slovenskega umetnika v srednjem veku ustvarjala znamenite umetnine po cerkvah in dvorcih. Ob času renesanse je padel na slovensko zemljo odsvit nove lepote, porojene v Italiji, in slovenski talent je sodeloval pri zgradbi ponosne stavbe beneške umetnosti. Doba baroka nam je rodila slovite umetnike Misleja, Mencingerja, Werganta, Cebeja, Šego,

poznejši čas Layerja in Langusa. Slovenski talenti Šubici, Ažbe in toliko drugih so delovali v tujini, in so pustili v tujini svoje največje umotvore. Genijalni Wolf je umrl skoro pozabljen. Slovenska umetnost je tlačnila po svetu, njeni spomeniki so raztreseni. Slovenski čopič in dleto sta upodabljala slovensko zemljo, ovekovela sta v svojih delih slovenski tip, a naš duh, ki živi v teh umotvorih, je nepozabljen. Dvesto let je minilo, kar je zatonila Academia operosorum in z njo velika doba našega baroka; kmalu bo preteklo sto let, kar je Žiga baron Zois ustanavljal »Ilirski muzej« in z njim »Galerijo slovenskih narodnih umetnosti«; petdeset let je prešlo, odkar so do moljubi poskušali v središču Slovenije ustvariti Umetniško galerijo. Letos slavimo petdesetletnico tistega znamenitega dne, ko je podpisal vladika Strossmayer darilno pismo, s katerim je utemeljil ponosno galerijo Jugoslovanske akademije v Zagrebu. Slovenska umetnost pa ni imela strehe in še danes nima svojega doma. Bila je tuja na lastnih tleh in med svetom. »Narodna Galerija« hoče zgraditi akropolo slovenski umetnosti. »Narodna Galerija« hoče zbrati dela slovenskega genija ter jih strniti v svetlo žarišče, iz katerega naj sije umetniška sila našega plemena. »Narodna Galerija« hoče postati zakladnica lepote slovenskega naroda, njegov prosvetni zavod, ki naj odkrije lik lepote, kakor si ga je zasnoval slovenski upodabljajoči duh. »Narodna Galerija« bodi ustanova, ki naj združi v sebi absolutne vrednote naše umetnosti in ki naj stopi kot sestra k podobnim ustanovam drugih narodov, enaka jim ne po obsegu in zunanji veličini, pač pa po notranji moči in pomenu. »Narodna Galerija« bodi slovenskemu narodu tudi živ vir lepote in naj v stalnem stiku s slovenskim umetnostnim gibanjem pospešuje razvoj naših umetniških sil do viška popolnosti. Mnogim narodom so ustanavljali take zavode vladarji in meceni iz preobilice svojih sredstev. Mi se obračamo na slovenski narod, da si ustvari tudi »Narodno Galerijo« sam, kakor je vse drugo dosegel iz lastnih moči. Ljubljana, meseca oktobra 1918. — **Odbor »Narodne Galerije«.**

Misel »Narodne Galerije« naj se razširi po vsej slovenski zemlji. Potrebna so obilna sredstva, a naložena bodo v narodu za stoletja in bodo nosila obilne duševne obresti. Redna članarina znaša 30 kron letno; enkratna ustanovna 500 kron. — Zeleti bi bilo z ozirom na važnost ustanove, da pri skladu za »Narodno Galerijo« sodeluje vse slovensko ljudstvo in da se je tisti, ki jim je mogoče, spomnijo z večjimi izrednimi darili. Denar je pošiljati na naslov: »Narodna Galerija« v Ljubljani.

Iz gledališke pisarne. V sredo zvečer, dne 30. oktobra 1918, se ponovi »Charlejeva teta« za abonement »C«. — V četrtek je gledališče zaprto. Na odru se namreč vrši generalna skušnja za »Hamleta«, ki bo uprizorjen v petek, dne 1. novembra, na dan Vseh svetnikov.

Zadnje vesti.

Nemški odgovor Wilsonu.

Berlin, 27. oktobra. Nemški odgovor Wilsonu se glasi:

Nemška vlada je zvedela za odgovor predsednika Zedinjenih držav. Predsednik pozna globoko segajoče spremembe, ki so se izvršile in se izvršujejo v nemškem ustavnem življenju. Mirovna pogajanja bo vodila ljudska vlada, ki ima dejansko in ustavno v rokah odločujoča pooblastila. Njej so podrejene tudi vojaške oblasti. Nemška vlada pričakuje predloge za premirje, ki naj pripravijo pravičen mir, kakor ga je označil v svojih izjavah predsednik. — Solf, državni tajnik za zunanje zadeve.

Hrvatski sabor se razide.

Zagreb, 26. oktobra. Hrvatski sabor se prihodnji torek sestane na svojo zadnjo plenarno sejo, v kateri bo hrvatsko-ogrska pogodbo proglasil kot neveljavno. S tem postane Hrvatska zopet samostojna. Sabor se potem pridruži programu države Slovencev, Hrvatov in Srbov in prenese svoje funkcije na Narodno vijeće.

Kabinet Lammasch.

Dunaj, 27. oktobra. V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da se izvrši imenovanje dvornega svetnika prof. Lammascha za ministrskega predsednika že tekom jutrišnjega dneva. V imenu Jugoslovanskega kluba je dr. Korošec pred svojim odhodom v Švico izjavil, da Jugoslovani novo vladu ravno tako odklanjajo, kakor bi odklonili vsako drugo avstrijsko vladu, da pa odklonitev ne velja osebi prof. Lammascha. Jugoslovani z avstrijsko vladu ne morejo razpravljati o bodočnosti svoje države. Profesor Lammasch se bo v tokovi seji predstavil poslanski zbornici ter bo razvijala svoj likvidacijski program.

Odprava cenzure.

Praga, 27. oktobra. Danes dopoldne se je vršilo skupno zborovanje čeških in nemških žurnalistov in založnikov, ki so po budim-

peštanskem vzgledu sklenili, da sami odpravijo cenzuro. Nobeden praški list se ne bo več predložil državnopravdniki cenzuri.

Frankovci priznavajo jugoslovanski program.

Zagreb, 27. oktobra. Voditelj čiste stranke prava, dr. A. Horvat, je »z ozirom na položaj« odložil predsedstvo stranke ter naznanil, da se umakne iz političnega življenja. Izvršni odbor je vzel izjavo na znanje in dr. Franka pozval, da sledi dr. Horvatu. Nato je izvršni odbor sklenil, da v polnem obsegu priznava program Narodnega Vijeća ter se pridružuje splošni narodni organizaciji.

Dogodki na Ogrskem.

Budimpešta, 27. oktobra. Pod vtisom ustanovitve ogrskega Narodnega sveta je bila sinoči cela garnizija na nogah. Celo mesto je bilo preko polnoči polno vojaških patrolj. Vsi častniki in vojaki, ki prenočujejo doma, so dobili ukaz, da se morajo takoj vrniti v vojašnice. Mnoga javna poslopja je vojaštvo zasedlo. Danes zjutraj so bili zaplenjeni skoraj vsi budimpeštanski listi zaradi proklamacije Narodnega sveta.

Nadvojvoda Jožef diktator na Ogrskem?

Dunaj, 27. oktobra. Glasom najnovejših poročil iz Budimpešte je položaj še vedno skrajno resen. Izključeno ni, da bo imenovan nadvojvoda Jožef za diktatorja na Ogrskem.

Položaj na Reki.

Budimpešta, 26. oktobra. Kakor časopisje z Reke poroča, so sinoči odpeljali čete 79. pešpolka ob veliki vojaški in orožniški eskorti v tovornih avtomobilih z Reke. Ceste, po katerih se je pomikal transport, so bile vojaško zastražene. Ob devetih zvečer morajo biti vse hiše zaprte. Brez legitimacije ne sme ponoči nikdo na cesto.

Nemški odgovor Wilsonu odposlan.

Berlin, 27. oktobra. Nemški odgovor predsedniku Wilsonu je bil snoči odposlan v Švico. »Vorwärts« je mnenja, da ima nota namen pogajanja nadaljevati.

Nemški kronski svet.

Berlin, 26. oktobra. Včeraj se je vršil pod predsedstvom cesarja Viljema kronski svet, ki se je bavil z vprašanjem odstopa cesarjevega. Po sedemurnem posvetovanju ni prišlo do nobenega sklepa.

Cesar ni več najvišji vojni gospodar.

Berlin, 26. oktobra. Nemški državni zbor je na svoji današnji seji razpravljal v tretjem branju o izpremembi državne ustave v smislu, da je za vojno napoved v imenu države treba pritrdila zveznega sveta in državnega zbora. K temu predlogu so večinske stranke vložile izpreminjavalne predloge glede pritrdila zveznega sveta in državnega zbora mirovnim pogodbam, glede odgovornosti državnega kanclerja in glede podreditve vojaške oblasti pod civilno oblast. Konservativci so odločno nastopili proti predlogom ter izjavili, da se ne podajo na pot, katero so nastopile večinske stranke, ker bi se s tem vojaška zgradba v svojih temeljih omajala. Državni tajnik Gröber je izjavil, da se bo državno vodstvo zavzelo za odobrenje te predloge v zveznem svetu. Vojni minister je pripomnil, da ne najde v predlogih ničesar, kar bi moglo omajati trdno zgradbo armade. Pri glasovanju so bili predlogi sprejeti z vsemi glasovi proti glasovom konservativcev. Večina je izid glasovanja pozdravila z burnim pritrevanjem. S tem je izprememba državne ustave v svrhu demokratizacije in parlamentarizacije zvečine končana. Državni zbor se je nato odgodil.

Vojna ali mir v Nemčiji.

London, 27. oktobra. »Manchester Guardian« poroča: V vojaških krogih obstoja vtis, da je vprašanje premirja stopilo v ozadje. Nemci so, kakor se zdi, mnenja, da se je njihov vojaški položaj v zadnjih štirinajstih dneh nekoliko zboljšal, in da bodo predno sprejmejo pogoje entente, še enkrat poskušali vojno srečo na kopnem in na morju.

Ludendorff odstavljen.

Berlin, 26. oktobra. Hindenburg in Ludendorff sta prišla včeraj v Berlin. S cesarjem sta imela dolgo posvetovanje, kateremu politični krogi pripisujejo velik pomen. Dejstvo, da vojni poročil ne podpisuje več Ludendorff, marveč šef generalnega štaba, se tolmači tako, da je Ludendorff odstopil.

Berlin, 27. oktobra. Cesar Viljem je ugodil želji generala Ludendorffa in ga je dal na dispozicijo.

Boj do zadnjega moža.

Berlin, 27. oktobra. »Tägliche Rundschau« objavlja brzojavko feldmaršala Hindenburga, ki pravi: Wilson je mnenja, da bo nemška armada kapitulirala. Nemška vojska in nemška mornarica — protestirata proti temu naziranjju in se bodeta vojevali do zadnjega moža.

Aprovizacija.

Prodaja kruha jutri. Vsled narodnega praznika se bo prodajal kruh jutri, v torek, le do 9. ure dopoldne.

Meso na zelene izkaznice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo goveje meso v sredo, dne 30. t. m. in v četrtek, dne 31. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: V sredo, dne 30. t. m. popoldne od 1 do pol 2 številke 1 do 200, od pol 2. do 2. štev. 201 do 400, od 2. do pol 3. štev. 401 do 600, od pol 3. do 3. štev. 601 do 800, od 3. do pol 4. štev. 801 do 1000, od pol 4. do 4. štev. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. štev. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. številke 1401 do 1600. V četrtek, dne 31. t. m. dopoldne od 8. do pol 9. štev. 1601 do 1800, od pol 9. do 9. štev. 1801 do 2000, od 9. do pol 10. štev. 2001 do 2200, od pol 10. do 10. štev. 2201 do 2400, od 10. do pol 11. štev. 2401 do konca.

Inozemsko meso. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala inozemsko meso v sredo, dne 30. t. m. zjutraj od pol 7. do pol 9. ure v cerkvi sv. Jožefa.

Krompir za I. okraj. Prodaja krompirja, ki je razpisana za torek, dne 29. t. m. dopoldne, je vsled narodnega praznika preložena in se vrši z istim sporedom v sredo, dne 30. t. m. dopoldne.

Kostanj za V. okraj. Stranke V. okraja prejmejo kostanj na zelena nakazila za krompir v sredo, dne 30. t. m. popoldne v deški šoli na Ledini. Določen je ta-le red: od 1. do 2. številke 1 do 300, od 2. do 3. štev. 301 do 600, od 3. do 4. štev. 601 do 900, od 4. do 5. štev. 901 do konca.

Zelje na zelene izkaznice B. Prodaja kislega zelja, ki je razpisana za torek, dne 29. oktobra, je vsled narodnega praznika preložena in se vrši z istim sporedom v sredo, 30. t. m.

Kislo zelje na zelene izkaznice B št. 1801 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1801 do konca prejmejo kislo zelje v četrtek, dne 31. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta-le red: Dopoldne od 8. do 9. številke 1801 do 1940, od 9. do 10. štev. 1941 do 2080, od 10. do 11. štev. 2081 do 2220, popoldne od 2. do 3. štev. 2221 do 2360, od 3. do 4. štev. 2361 do 2500, od 4. do 5. štev. 2501 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kilogram stane 1 K.

Petrolej na A-izkaznice se prodaja na drugi odrezek A-izkaznice (ne na prvi, kakor napačno poročano).

Nekaj pridnih in izvežbanih delavk dobi službo pri mestni aprovizaciji ljubljanski. V ta namen naj se oglasijo v sredo, dne 30. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Št. 14.497.

Razglas.

V smislu razpisa c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 15. oktobra 1918, št. 32.952, odreja mestni magistrat za ljubljansko mestno okrožje na podstavi določila § 6 ministrske naredbje z dne 11. septembra 1918, št. 335 drž. zak. popisovanje domačih mlinskih strojev za debelo moko in drugo vsake vrste.

V to svrhu se pozivlje vsakdo, ki ima domač mlinski stroj za mletev žita i. dr. katerekoli vrste, bodisi v posesti ali shrambi, bodisi za lastno rabo ali pa na prodaj, da poda tekom 3 dni mestnemu magistratu naznanilo o tem na posebni tiskovini, katero je dobiti v obrtnem referatu mestnega magistrata brezplačno.

Kdor bi svojo posest zatajil ali se svojih dolžnosti drugače ne odzval, bode v smislu § 10 cit. strogo kaznovan.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 22. oktobra 1918.